

THE MATERIALIZATION AND NON-MATERIALIZATION OF THE SAME MEMBERS OF THE SPECIFIC GRAMMATICAL CATEGORIES UPON CONVERSION WITH REGARDS TO PRONOUNS VS PRONOMINAL ADJECTIVES

Diana Maria Roman

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: This paper examines the materialization and non-materialization of the same number of members of grammatical categories within the conversion process of pronouns vs pronominal adjectives. With respect to the conversion of pronouns to pronominal adjectives, the Romanian language is characterized by two features: either a marked conversion - which implies the change of the grammatical value together with the change in form of the converted word, each morphological value having its own form, or an unmarked conversion which implies the change of the morphological value, with no change in form of the converted word, the two independent parts of speech being inseparable within the phrase. Current grammar papers are treating the conversion of pronouns to pronominal adjectives without separating the two morphological values with regard to the materialization or the non-materialization of the same number of members of the specific grammatical categories. Even so, there are certain pronouns which, even if they keep their form when transitioning to pronominal adjectives and even if they materialize the same grammatical categories, have a different number of members compared to the materialized one in the corresponding pronominal adjective – which means that the two parts of speech need to be treated differently.

Keywords: conversion, member, grammatical category, pronoun, pronominal adjective

I. Conversiunea sau schimbarea valorii gramaticale¹ este un fenomen specific limbii române. La modul general, orice parte de vorbire² din cele existente în sistemul românesc își poate schimba valoarea morfologică.³ de exemplu, adjective → adverbe – *individ rapid* → *aleargă rapid*; adjective → substantive – *individ bogat* → *bogatul*; adverbe → substantive – *Vorbește bine limba spaniolă.* → *Binele făcut să nu-l uiți niciodată!*; pronume → substantive – *Eu vorbesc destul de repede în orice context.* → *Ce ți-i și cu eul ăsta?!*; numeral cardinal propriu-zis → substantiv – *Doi treceau pe stradă cu hainele toate rupte.* → *Doiul luat la matematică săptămâna trecută m-a trezit la realitate.*

În planul expresiei, conversiunea, la modul general, actualizează opoziția *marcată* (trecerea de la o clasă lexico-gramaticală la o alta se realizează prin schimbarea formei – *om deștept* (adjectiv) → *deșteptul* (substantiv) vs *nemarcată*⁴ (trecerea de la o clasă lexico-

¹ Sau a clasei morfologice, vezi **Sinteze de limba română** 1984, p. 97, sau a clasei lexico-morfologice, vezi **DȘL** 2005, p. 143.

² Faptul că respectivele părți de vorbire au sau nu au statut de lexeme este irelevant în această direcție.

³ Pentru diferite situații, cu exemplificări în acest sens, vezi **Sinteze de limba română** 1984, p. 97, **GALR** 2005, Vol. I., în cadrul fiecărei părți de vorbire.

⁴ Pentru mai multe detalii în acest sens, vezi **G.G. Neamțu** 2014, p. 431.

gramaticală la o alta se realizează fără schimbarea formei – *Nu știu care* (pronume relativ) *dintre puștii tăi e colegul de grupă al fiului meu.* → *Nu știu care* (adjectiv pronominal relativ) *puști e colegul de grupă al fiului meu.*

II. În gramatica limbii române, fenomenul conversiunii este foarte cunoscut și prin trecerea pronumelor la adjectivele pronominale. În aceste situații, pronumele, considerat, din punct de vedere ontologic,⁵ un real substitut⁶ al substantivului, pierde, prin forța lucrurilor, această calitate, iar, din punct de vedere sintactic, se transformă dintr-un potențial Tr într-un permanent Ts,⁷ întotdeauna, în cadrul unei sintagme subordonative intrapropoziționale.⁸ În acest perimetru de lucru, se impun trasate următoarele coordonate:

1. Nu toate pronumele pot fi converite în adjective pronominale:

a. Pe de o parte, la nivelul întregii clase, sunt pronumele personale propriu-zise, reflexive, atât accentuate, cât și neaccentuate, de politețe.⁹

b. Pe de altă parte, în cadrul unor subtipuri de pronume, există anumite lexeme simple și compuse care nu cunosc statut de adjectiv pronominal:¹⁰ de exemplu, *cine, careva, cineva, altceva, altcineva, oricine, oarecine, orișicine, nimeni, nimic.*

2. Nu toate adjectivele pronominale au un corespondent pronominal:

a. Pe de o parte, sunt adjectivele pronominale posesive¹¹ și pronominale de întărire¹². În ceea ce le privește pe acestea, ca notă comună, *pronominal* nu înseamnă provenit din pronume, așa cum este în cazul tuturor celorlalte adjective pronominale, *ci înseamnă și pronume.*¹³

b. Pe de altă parte, în cadrul unor subtipuri de adjective pronominale, există anumite lexeme simple și compuse care nu cunosc varianta pronominală: de exemplu, *fiece, niște, niscai, niscaiva, oarecare, oarece, alde.*¹⁴

3. Conversiune pronumelor la adjectivele pronominale poate fi atât marcată, cât și nemarcată, impunându-se, la modul general, două coordonate complementare: pe de o parte, trecerea de la o clasă la alta se realizează menținând numărul categoriilor gramaticale actualizate (pronumele actualizează trei categorii gramaticale,¹⁵ iar acele lexeme care trec la adjectivele pronominale vor actualiza același set de trei categorii – genul, numărul, cazul¹⁶), acesta fiind și motivul pentru care, în unele tratate de gramatică, cele două valori nu sunt

⁵ Pentru clasificarea părților de vorbire din punct de vedere ontologic, vezi **G.G. Neamțu** 2005.

⁶ Pentru calitatea de substitut al pronumelui, vezi **GLR** 1963, Vol. I, p.135, **Mircea Zdrengea** 1970, p. 126, **G. Gruită** 1981, p. 18. Calitate de substitut mai are și numeralul cu valoare pronominală, vezi **Gabriela Pană Dindelagan** 2003, pp. 77-81.

⁷ La nivelul funcțiilor sintactice pe care un adjectiv pronominal le poate îndeplini, trebuie afirmat faptul că acesta nu poate fi niciodată nici element predicativ suplimentar, nici nume predicativ, ci numai atribut adjectival, spre deosebire de adjectivele propriu-zise, vezi **GALR** 2005, Vol. I, p. 190.

⁸ Întreaga clasă a adjectivalului, indiferent de valoarea morfologică actualizată, de fapt, se află în această situație, având ca Tr, întotdeauna, un substantival. La nivelul combinărilor în cadrul sintagmelor subordonative intrapropoziționale, nu orice adjectival poate avea în subordine un anumit tip de substantival.

⁹ **GBLR** 2010, p. 103.

¹⁰ **GBLR** 2010, p. 103, p. 149.

¹¹ Prin adjectiv pronominal posesiv înțelegem exclusiv adjectivul pronominal (meu, tău, său etc.) fără pronumele posesiv semiindependent (al, a, ai, ale), în acest sens, vezi **G.G. Neamțu** 2014, pp. 417-426, pp. 451-468.

¹² Pentru denumirea acestora drept pronume de întărire, vezi **LRC** 1985, p. 229.

¹³ **G.G. Neamțu** 2007, p. 103.

¹⁴ **GBLR**, 2010, p. 149.

¹⁵ Vezi **GALR**, 2005, Vol. I, pp. 185-188. Ne referim numai la acele pronume care își pot schimba valoarea gramaticală trecând la adjective pronominale.

¹⁶ *Ibidem*, p. 189.

departajate, studiul axându-se numai pe pronume, cu răzlețe trimiteri la adjectivele pronominale corespondente,¹⁷ pe de altă parte, schimbarea clasei se realizează menținând același număr de membri ai acelorași categorii gramaticale actualizate (se presupune că, menținându-se aceleași categorii și la pronume, și la adjectivul pronominal, se păstrează și numărul de membri).

a. În cazul *conversiunii marcate*, pot fi delimitate următoarele două contexte:¹⁸

a.1. Toate formele paradigmei se modifică în trecerea la adjectivele pronominale.

a.1.1. Pronume demonstrative → Adjective pronominale demonstrative, obligatoriu antepuse substantivului:

a.1.1.1. Pronume demonstrative de apropiere → Adjective pronominale demonstrative de apropiere: *Acesta/aceasta a plecat mult mai devreme de la noi. /Acesta a pornit mai devreme din gară → Acest copil/această colegă a plecat mult mai devreme de la noi./Acest tren a plecat mai devreme din gară; Acestuia/acesteia i-am oferit o șansă deosebită în alegerile următoare./Acestuia i s-au schimbat ieri vagoanele. → Acestui coleg/acestei kolege i-am oferit o șansă deosebită în alegerile următoare./Acestui tren i s-au schimbat ieri vagoanele.*¹⁹

a.1.1.2. Pronume demonstrative de depărtare → Adjective pronominale demonstrative de depărtare: *Acela/aceea ne-a scris, în timp util, că nu se mai întoarce în țară./Acela este unul dintre trenurile mele preferate → Acel membru/acea colegă al comisiei ne-a scris, în timp util, că nu se mai întoarce în țară./Acel tren e preferatul meu; Aceluia/aceleia i-am scris că nu aș vrea să revin în țară. /Aceluia i s-au schimbat ieri vagoanele → Acelui coleg al meu/acelei kolege a mele i-am scris că nu mai doresc să revin în țară./Acelui tren i s-au schimbat ieri vagoanele.*²⁰

a.1.2. Pronume nehotărâte → Adjective pronominale nehotărâte: *În locul tău, altul/alta și-ar fi impus punctul de vedere./În locul acestui tren, au introdus altul. → În locul tău, alt băiat/altă fată și-ar fi impus punctul de vedere./În locul aceluia, au introdus alt tren; I-aș promite altuia/alteia marea cu sarea, dar nu aș putea să-i provoc, ulterior, atâta dezamăgire./Nu aceluia i-au schimbat ieri vagoanele, ci altuia. → I-aș promite altui coleg/altei kolege că voi încerca să nu mai fumez la birou, dar știu că nu mă pot ține de cuvânt./Altui tren i-aș schimba eu vagoanele, nu acestuia.*²¹

a.2. Numai anumite forme ale paradigmei se modifică în trecerea la adjectivele pronominale. În aceste situații, se găsesc:

a.2.1. Fie formele de NAcGD, singular, masculin, feminin, neutru.

a.2.1.1. Pronume negative → Adjective pronominale negative: *Niciunul/niciuna nu a mai adăugat nimic la cele spuse anterior./În seara asta, în gară, nu a mai sosit niciunul. → Niciun individ/nicio fată nu a mai considerat de bun augur să mai adauge ceva la cele spuse anterior./În seara asta, în gară, nu a mai sosit niciun tren.; Niciunuia/niciuneia nu i-am mai scris absolut niciun rând de multă vreme./Niciunuia nu i-aș schimba vagoanele. →*

¹⁷ Vezi LRC, 1985, pp. 230-235.

¹⁸ Nu încercăm să folosim toată paleta de posibile exemple, ci ne vom rezuma numai la câteva atât în cadrul *conversiunii marcate*, cât și în cadrul celei *nemarcate*.

¹⁹ La plural, se vor actualiza aceștia/acestea → acești (băieți)/aceste (fete/trenuri) vs acestora → acestor (băieți/fete/trenuri).

²⁰ La plural, se vor actualiza aceia/acelea → acei (băieți), acele (fete/trenuri) vs acelora → acelor (băieți/fete/trenuri).

²¹ La plural, se vor actualiza alți/altele → alți (băieți)/alte (fete/trenuri) vs altora → altor (băieți/fete/trenuri).

*Niciunui coleg/niciunei colege din străinătate nu i-am mai scris de multă vreme niciun rând./La momentul actual, la cât de noi sunt, niciunui tren nu i-aș schimba nimic.*²²

a.2.2. Fie formele de GD, singular, plural, masculin, feminin, neutru.²³

a.2.2.1. Pronume interogative-relative → Adjective pronominale interogative-relative:

CARE – *Căruia/căreia i-ai oferit un loc călduț în partidul vostru?/Căruia i-ai schimba ușile? → Cărui individ/cărei foste colege i-ai oferit un loc călduț în partidul vostru?/Cărui tren i-ai schimba ușile?; Nu știu căruia/căreia i-ai reamintit de problema noastră cu lista de alegeri./Nu știu căruia să-i modific traseul. → Nu știu cărui individ/cărei colege i-ai reamintit de problema noastră cu lista de alegeri./Nu știu cărui tren să-i modific traseul.*

b. În cazul *conversiunii nemarcate*, pot fi delimitate două contexte:

b.1. Toate formele paradigmei pot trece la adjective pronominale, indiferent de genul, numărul și cazul acestora:

b.1.1. Pronume demonstrative → Adjective pronominale demonstrative

În cazul adjectivelor pronominale demonstrative de apropiere și de depărtare, acest tip de conversiune nu se materializează decât în postpunerea acestora față de substantivul pe care îl determină, situații în care atât pronumele, cât și adjectivul, indiferent de gen, număr și caz, apar cu particula deictică *-a* la final, postpusă flectivului.

Pronume demonstrative de apropiere → Adjective pronominale demonstrative de apropiere: *Cu acesta/aceasta m-am mai întâlnit și acum câteva zile./În gară îl mai văzusem pe acesta. → Cu domnul acesta/doamna aceasta m-am mai întâlnit și acum câteva zile.; Acestuia/acesteia i-am trimis un cadou special de Crăciun./Acestuia i-aș schimba locomotiva. → Acestui coleg de facultate/acestei colege de facultate i-am trimis un cadou special de Crăciun./Acestui tren i-aș schimba locomotiva.*

Pronume demonstrative de depărtare → Adjective pronominale demonstrative de depărtare: *Despre acela/aceea nu am mai discutat de multă vreme./Pe acela nu l-am mai văzut în gară. → Despre membrul acela/colega aceea/trenul acela nu mai știu absolut nimic.; Aceluia/aceleia nu i-am mai telefonat de multă vreme./Aceluia nu i-aș schimba locomotiva. → Acelui coleg/acelei colege nu i-am mai telefonat de multă vreme./Acelui tren nu i-aș schimba locomotiva.*

Pronume demonstrative de diferențiere → Adjective pronominale demonstrative de diferențiere: *Mă gândesc, adeseori, la celălalt/cealaltă./Nu l-am mai văzut în gară pe celălalt. → Mă gândesc, adeseori, la celălalt amic/cealaltă amică din străinătate./Nu am mai văzut celălalt tren în gară de mult timp.; Celuilalt/celeilalte nu i-am mai văzut copiii de ani de zile./Celuilalt nu i-aș schimba încă vagoanele. → Celuilalt coleg de cămin/celeilalte colege de cămin nu i-am mai văzut copiii de ani de zile./Celuilalt tren nu i-aș schimba încă vagoanele.*

Pronume demonstrativ de identitate → Adjectiv pronominal demonstrativ de identitate: *Cred că, orice i s-ar întâmpla, va rămâne același/aceeași. / → Este același om/aceeași doamnă de demult.; Aceluiași/aceleiași i-am repetat de nenumărate ori că nu eu sunt vinovata. → Aceluiași amic/aceleiași amice i-am repetat de nenumărate ori că nu eu sunt vinovata.*

²² La plural, G, indiferent de gen, se va actualiza niciunora → niciunor (băieți/fete/trenuri).

²³ Pentru acceptarea neutruului drept al treilea membru al categoriei genului la pronume, implicit și la adjective pronominale, vezi G.G. Neamțu 2014, pp. 442-450

b.2. Anumite forme ale paradigmei pot trece la adjective pronominale. În aceste situații, apar:

b.2.1. Fie formele de NAc, singular, masculin, feminin, neutru:

b.2.1.1. Pronume nehotărât → Adjectiv pronominal nehotărât:

FIECARE – *Fiecare* dintre băieții tăi a decis că e mai bine să plece în străinătate. / *Fiecare* dintre fetele tale a decis că e mai bine să plece în străinătate. / *Fiecare* dintre calculatoarele tale trebuie dus la reparat. → *Fiecare* băiat al tău a decis că e mai bine să plece în străinătate. / *Fiecare* fată a ta a decis că e mai bine să plece. / *Fiecare* calculator trebuie dus la reparat cât mai repede.

b.2.2. Fie formele de NAc, plural, masculin, feminin, neutru:

b.2.2.1. Pronume negative → Adjective pronominale negative

NICIUNII/NICIUNELE nu au mai dat niciun semn de viață. / *Niciunele* dintre trenurile care circulă noaptea între Cluj-Napoca și București nu s-au anulat. → *Niciunii* băieți/*niciunele* fete nu mi-au mai răspuns la telefon. / *Niciunele* trenuri din cele pe care le știi că circulă noapte nu au fost anulate.

b.2.3. Fie formele de NAc, singular, plural, masculin, feminin, neutru:

b.2.3.1. Pronume interogative-relative → Adjective pronominale interogative-relative

CARE – Nu știu *care* dintre colegii mei/*care* dintre colegele mele m-a sunat. / Nu știu *care* dintre trenuri a avut întârziere. → Nu știu *care* coleg de clasă/colegă de clasă m-a sunat. / Nu știu *care* tren va avea întârziere la noapte.; Nu știu *care* mă tot sună zilnic. Nu știu *care* vor avea întârziere, trenurile de noaptea sau cele de ziua. → Nu știu *care* foști colegi de facultate/foste colege de facultate vor veni la întâlnire. / Nu știu *care* trenuri vor opri în stația din localitatea mea mică.

3.1. Cu toate cele enunțate la punctul 3, analizând anumite contexte, se poate observa că, în cadrul sistemului românesc, în ceea ce privește anumite lexeme, la o anumită categorie pe care o actualizează/la anumite categorii pe care le actualizează, un anumit membru/anumiți membri apare/apar numai la una dintre cele două valori, în acest context, fiind pronumele și adjectivul pronominal interogativ-relativ *ce*.

Situația acestuia, în cadrul majorității tratatelor de gramatică contemporane, poate fi conturată pe următoarele coordonate:

a. În primul rând, până la acest moment, nu se face departajarea clară²⁴ dintre cele două valori morfologice,²⁵ o astfel de poziție este explicabilă, probabil, din cauza faptului că acest tip de conversiune este una nemarcată: păstrându-se aceeași formă, se presupune că se vor menține atât întregul set de categorii, cât și toți membrii acestora, așa cum se întâmplă, de fapt, la celelalte pronume care pot deveni adjective pronominale.

b. În al doilea rând, atât numărul categoriilor, cât și numărul membrilor categoriilor gramaticale specifice celor două valori morfologice sunt incerte:

b.1. În tratatele de gramatică mai vechi, apar câteva situații, după cum urmează:

Fie este specificată numai o categorie cu membrii săi (cazul, cu doi membri, N și Ac), prin referire exclusiv la valoarea pronominală: „*Ce este invariabil. NA. ce.*”²⁶ [s.n.]; „*Ce este*

²⁴ Vezi **Sinteze de limba română** 1984, p. 232.

²⁵ Unele tratate de gramatică prezintă anumite particularități numai ale pronumelor, cu prea puține referiri la adjectivele pronominale corespondente, vezi **Sinteze de limba română** 1984, pp. 231-234; **LRC** 1985, pp. 230-235.

²⁶ Vezi **Mircea Zdrengea** 1970, p. 145.

invariabil, având o formă unică pentru nominativ-acuzativ.”²⁷ [s.n.]; „*Ce este total invariabil și substituie numai nume în nominativ și acuzativ, ca în exemplele: Ce ți-a intrat în ochi? Ce ai adus*”²⁸ [s.n.]; „*Ce este invariabil (apare în contexte de nominativ-acuzativ): Ce se întâmplă? Ce faci?*”²⁹ [s.n.];

Fie sunt specificate atât categoriile, cât și membrii acestora: „*În ce privește flexiunea, cine și ce nu disting singularul de plural și nici genurile. [...] ... pe când ce nu se întrebuințează decât la nominativ-acuzativ (prep.) și nu are ca atare decât această unică formă.*”³⁰ [s.n.]; „*Nu distinge*³¹ *singularul de plural și masculinul de feminin. Are formă cazuală unică (reprezentantă numai a nominativului sau numai a acuzativului).*”³² [s.n.]

Fie nu sunt specificate nici categoriile pe care le-ar putea actualiza, nici numărul de membri ai acestora.³³

b.2. În ultimele două tratate academice, este specificat întregul set de categorii, dar numai în raport cu categoria cazului sunt amintiți membrii, fără o referire clară la cele două valori morfologice: „*Ce nu distinge genul și numărul și nu se folosește în contexte de genitiv și dativ.*”³⁴ [s.n.]; „*Ce este invariabil sub aspectul genului și al numărului și nu se folosește la GD.*”³⁵

În același timp, în *GBLR*, sunt date câteva exemple din care rezultă că atât numărul categoriilor – genul, numărul și cazul, cât și membrii acestora, masculin, feminin, neutru, singular, plural, nominativ, acuzativ, sunt aceiași pentru ambele valori morfologice³⁶ fiind vorba despre situațiile în care *ce* introduce atributive cu antecedent substantival: „*lucrurile ce s-au întâmplat*”³⁷, „*Sunt multe cărți ce nu mai apar în raft.*”³⁸. De fapt, locul acestui pronume trebuie luat de un altul, care: *lucrurile care s-au întâmplat, Sunt multe cărți care nu mai apar pe raft.* : „*Relativul ce ca introductiv al unei atributive (= relativ propriu-zis, utilizat numai fără prepoziție) cu antecedent substantival este destul de rar, considerat „greșit”, locul lui fiind luat de care: Fata ce-a intrat acum este vecina mea.; Prietenia ce i-o port este de-o viață.*”³⁹ [s.n.]

Explicația care ține de materializarea în cazul valorii pronominale numai a singularului, masculin și neutru vine dintr-un alt context unde *ce* este folosit tot greșit: „*Pronumele interogative cine și ce au în permanență valoare de singular-masculin, de aceea predicatul cu care intră în relație de acord trebuie să se afle la persoana a III-a singular (masculin): Cine e mai bun? Ce este mai frumos? Unii vorbitori, în cazul în care se anticipează un răspuns la plural sau la singular-feminin, acordă predicatul cu răspunsul scontat, nu cu interogativul-subiect. Aceasta este o greșeală de acord, exact ca în varianta a doua din titlu. Corectă este prima formulare: Cine are de pierdut, patronii sau salariații?*”

²⁷ Vezi Iorgu Iordan, Vladimir Robu 1978, p. 424.

²⁸ Vezi Sinteze de limba română 1984, p. 232.

²⁹ Vezi LRC 1985, p. 232.

³⁰ Vezi SMLRC 1967, p. 142.

³¹ Prin acest tip de formulare, considerăm că, de fapt, autorul admite că *ce* cunoaște respectivii membri, actualizându-se, de fiecare dată, aceeași formă.

³² Vezi Gh. Constantinescu-Dobridor 1974, p. 137.

³³ Vezi Corneliu Dimitriu 1999, p. 286; Dumitru Irimia 1997, pp. 137-138.

³⁴ Vezi GALR 2005, Vol. I, p. 275.

³⁵ Vezi GBLR 2010, p. 160.

³⁶ Ibidem, p. 166.

³⁷ Idem.

³⁸ Ibidem, p. 167.

³⁹ Vezi G.G. Neamțu 2007 p. 189.

*Alte exemple: [...] Ce este mai gustos, ciorba sau friptura? (nu Ce este mai gustoasă?).*⁴⁰
[s.n.]

Tocmai pentru „a evita condițiile restrictive impuse de *cine/ce*”⁴¹, vorbitorilor de limbă română li se recomandă folosirea lui *care* și în aceste situații: „*Celor care nu au siguranță în utilizarea interogativelor cine/ce, când răspunsul așteptat este la plural sau la feminin, le recomandăm să folosească relativul care. Acesta exprimă și numărul plural, și genul feminin, permițând un acord al predicatului la categoriile menționate.*”⁴² [s.n.]

3.1.1. Astfel, lexemul *ce*, în limba română, cunoaște conversiunea nemarcată pronume interogativ-relativ vs adjectiv pronominal interogativ-relativ.

a. În calitate de pronume interogativ-relativ, *ce* actualizează categoria numărului, numai cu un membru - singularul, categoria genului cu doi membri – masculin vs neutru - *Ce mai este bun în lumea asta?*, categoria cazului cu doi membri - N vs Ac – *Ce se întâmplă cu tine, copile?*, *Ce vezi acolo?*

b. În calitate de adjectiv pronominal interogativ-relativ, lexemul *ce* actualizează categoria numărului cu doi membri – singular vs plural – *Ce mașină îți vei cumpăra în final?* / *Ce mașini îți vei cumpăra în final?*, categoria genului cu trei membri – masculin vs neutru vs feminin – *Ce coleg te-a sunat ieri?* / *Ce colegă te-a sunat ieri?* / *Cu ce tren ai venit de la Timișoara?*, categoria cazului cu doi membri – N vs Ac – *Ce carte îți place din cele de pe raft?* / *Ce alimente ai cumpărat de la magazinul din colț?*

Concluzii:

În limba română, în trecerea de la pronume la adjective pronominale, fenomenul conversiunii se manifestă atât marcat, cât și nemarcat.

În cadrul conversiunii marcate și nemarcate, numărul categoriilor gramaticale actualizate se păstrează identic, același set de categorii – genul, numărul, cazul manifestându-se și la pronume, și la adjectivul pronominal corespondent.

Exclusiv la nivelul conversiunii nemarcate, în contextul schimbării valorii gramaticale a pronumelui *ce* la adjectivul pronominal *ce*, numărul membrilor categoriilor comune nu este același, spre deosebire de restul pronumelor, ceea ce ne obligă a le trata diferit, în funcție de încadrarea morfologică.

BIBLIOGRAPHY:

- Constantinescu-Dobridor**, 1974 – Gh. Constantinescu-Dobridor, *Morfologia limbii române*, Editura Științifică, București;
Dimitriu, 1999 – Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Institutul European, Iași;
DȘL, 2005 – *Dicționar de științe ale limbii*, Editura Nemira, București.
GALR, 2005 – *Gramatica limbii române*, Vol. I, Editura Academiei București, București;
GBLR, 2010 – *Gramatica de bază a limbii române*, coord. Gabriela Pană Dindelegan, Editura Univers Enciclopedic Gold, București;
Gruică, 2007- G. Gruică, *Gramatică normativă 77 de întrebări/77 de răspunsuri*, Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, Editura Paralela 45, Pitești;

⁴⁰ Vezi **G. Gruică** 2007 pp. 72-73.

⁴¹ Ibidem, p. 73.

⁴² Idem.

Iordan, Robu, 1978 – Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limbă română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Irimia, 1997 – Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Editura Junimea, Iași;

LRC, 1985 – *Limbă română contemporană*, coord. Ion Coteanu, Ediție revizuită și adăugită, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Neamțu, 2005 – G.G. Neamțu, *Curs de limbă română contemporană, Morfologie*, ținut la Facultatea de Litere, U.B.B., Cluj-Napoca, în anul universitar 2005-2006;

Neamțu, 2007 – G.G. Neamțu, *Teoria și practica analizei gramaticale. Distincții și... distincții* (cu trei seturi de grile rezolvate și comentate), Ediția a II-a revăzută, adăugită și îmbunătățită, Editura Paralela 45, Pitești;

Neamțu, 2014 – G.G. Neamțu, *Studii și articole gramaticale*, Editura Napoca Nova, Cluj-Napoca;

Sinteze de limba română, 1984 – coord. Th. Hristea, Editura Albatros, București.

SMLRC, 1967 – *Structura morfologică a limbii române*, coord. Iorgu Iordan, Valeria Guțu Romalo, Alexandru Niculescu, Editura Științifică, București;

Zdrenghea, 1970 – Mircea Zdrenghea, *Limba română contemporană. Morfologia*, Cluj.